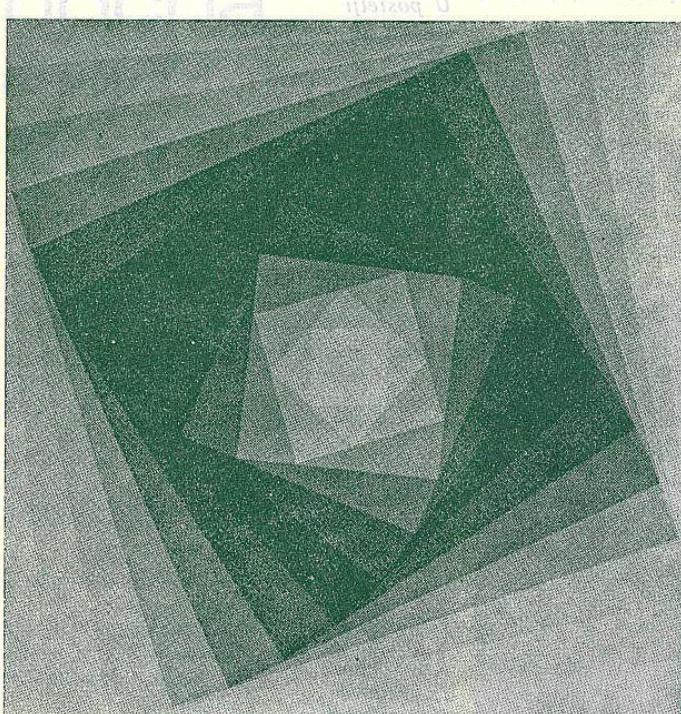

NATAŠA ČASOVNICI I VREME

Sneg. Bulevar polako prilazi našim kućama, koje izgledaju male prema soliterima. Iz stare trostratnice iselili su se stanari sa drugog sprata, pa kuća izgleda kao čovek kome su izvadene oči i zubi. Tako napuštena, zjapi poluprazna. A u sredini, kao da vatra kulja, žuti se svetlost izazvesa. Pored nje se niske kuće naslanjaju jedna na drugu. I tako će sve ostati do proleća, jer sneg je pokrio iskopane jame, grede i cigle.

Uskoro će srušiti i moju radnju, dva sa tri. Za to će im biti potrebna samo dva sata. Preseliće me u drugi deo grada gde će dobiti novi staj. Ovaj veliki sat u vodi, staviću ponovo u izlog. On je i najstariji u mojoj radionici. A za to će mi biti potrebna samo dva sata — koja će sve izmeniti!

Deca što se grudvaju, novodoseljena su, igre su ostale iste, kao i onih mališana čije su kuće srušene i čiji su roditelji dobili stan, ko gde. Deci je važno da igra traje što duže i naroguše se, kada ih majke po nekoliko puta zovu da dodu kući.

Ljudi koji su odlazili na posao, uvek bi u prolazu gledali vreme u mome izlogu, mahnuli bi mi i odlazili biciklima iza ugla. Svako u svoju fabriku, nedaleko od grada.

U poslepodnevnim časovima, starije žene bi sedele ispred svojih kuća, štrikale, pričale, a predveče iznosile svoje klupice i opet ih vraćale u dvorišta.

Sedele bi i po dva sata. Neka od njih bi naštrikala trećinu rukava, neka polovinu šala, a za taj isti posao trebalo bi im mnogo manje vremena da nije bilo tih priča. Ali, njima je potreban razgovor, došaptavanje i ogovaranje, jer kada bi ostajale same, bile bi jedne i očajne.

Nataša nije volela da se igra kao ostala deca. Uvek je izmišljala nove igre. Volela je da igra u pozorištu. Pravila bi sa ostalim drugaricama priredbe i haljinice od krep-papira. Jednom me je pozvala da gledam Crvenkapu kod njih na tavani. Pored njihove kuće bila je škola, pa su doneli đacke klupe. Nataša je te večeri postala devojka, ispod crvene haljine od papira nazirale su se njene grudi. Ona više nije bila dete. Imala je petnaest godina.

Jednom mi je baba Stana donela sat od svoga muža. To joj je jedino ostalo kao uspomena, posle njegove smrti. „Kad čujem kucanje tog sata, kao da slušam njegovo srce“, govorila je. Bilo mi je potrebno samo nekoliko minuta da vratim kazaljkama vreme. A njima sat nije radio sedam godina.

U ovom radnjiću biti samo još ove zime.

Nataša je pošla u gimnaziju. Njena kosa je bila splet žutog žita. Dan u koji bi Nataša pustila kosu morao je biti sunčan. Smetalo mi je što se svima osmejuje. I detetu koje njen smeh nije razumelo.

Istog dana srušiće moju i obućarevu kuću. Pa neka, u pravu su. Iste smo se godine i doselili. On u proleće, a ja u kišnu jesen. Uvek sam mu govorio da skine onu kuku na plafonu. Tako je ružno izgledala. Uvek je izazivala. Mislio sam obeside se neko. Sada će i nie nestati. Srušiće je sa celom zgradom i sa podrumom gde su zimi ostavljali krompir.

Nataša je svako jutro žirula u školu. Počeo sam da pravim sat za nju. I dok je ona tako dva puta dnevno prolazila pored moje radnje, nije ni slutila da sam pravio najtačnije vreme, sat koji će svetliti noću. Tačno u ponoć će zasvetiti, jer umesto brojki, stavio sam njeni ime: NATAŠA MOSKAJ.

Ljudi u višespratnici se ne poznaju. Jedni o drugima saznavaju samo kroz zidove, koji su tako tanki da se i najmanji šum može čuti. A mi smo se međusobno svih poznavali. Bilo je dovoljno prići nekoj grupi žena i čuti sve novosti iz naše ulice.

O Nataši se najviše pričalo. Nju su više izmišljali, nego što je ona bila stvarna. Jer ona Nataša o kojoj su oni pričali, nije bila Nataša koju sam je poznavao.

Snieg. Potrebna je samo jedna noć, pa da se jutro probudi u belom. Ujutru bi ljudi iznosili velike drvene lopate, čistili ulicu, dok bi se deca grudvala. Ljudi su ostavljali svoje bicikle i odlazili peške na posao... Sada je to drugačije, mašine sve razgrnu, pokupe i odnesu sneg, i ulice ostanu mokre i bez snega. Tako će biti i kada naših kuća više ne bude.

Nataša je te godine počela da studira književnost. To je bila prva devojka u našoj ulici koja je studirala. Deca bi je uvek molila da im recitu pesmice, a ona je uživala da im ponekad kaže i neku svoju pesmu, i radovala se ako bi deca pažljivo slušala.

Mislim da je osećala vreme, jer, kada sam najviše želeo da joj poklonim sat, došla je. Prilazila je svakom satu, okretala se, osluškivala. U ovaj veliki sat stavila je celu glavicu; klimala je budilnik: „Probudi se“.

Nije verovala da sam sat pravio za nju, a kada je videla svoje ime, poljubila je sat, pa mene.

— Nataša, to znači da mi vraćaš vreme. Ja sam ga tebi poklonio.

... Dobro je što sneg pada, inače bi i naše kuće već odavno srušili.

Da je sa nama ostao i limar na uglu... Kažu da sada stanuje negde na Ribarskom ostrvu, a obećao je da će nas posetiti. Njegovu kuću nisu srušili, napravili su od nje bife. Sada svetli ceo ugao i, umesto belog lima na kome je pisalo: „Limar Jovo“, sada stoji: „Bife London“. Limar je bio suviše star, nije čak dobro ni čuo. Nosio je uvek u ušima neke umetke od žice.

Trebalo bi da radim. Čekaju me novi satovi koji stoje, čiji su federi napukli, u koje je voda ušla ili satovi spremni za čišćenje. Nema više onih okruglih budilnika ili satova iz kojih skaču ptičice. Ovi novi su čudni. Mislim da su ih ljudi kupovali samo radi ukrasa; srebrni, obli, trouglasti. Ljudi su obično nabušuti, nareduju mi kada će doći po sat. Ne znaju da i meni treba vremena da bi njihovo vreme pokrenuo. Jer čoveku je za sve potrebno vreme. Potrebno mu je kad jede, radi, posmatra, čeka.

Nataša je još samo jednom bila u ovom sobi. Smejala se dok je govorila.

— Dodi da okačim ovo zvonce iznad vrata. Uvek ćeš čuti kada neko dolazi... Oni koji ti donose pokvareno vreme i oni koji odlaze sa novim vremenom.

Pričala je dugo, ali je posle njenog odlaska ostao samo zvuk i odlazak vremena.

Nataša se prva odselila. Jama na uglu, gde je bila njena kuća, sada je pretvorena u park. To je jedino i moglo ostati posle nje: klackalica, ljuljaška, klupa...

Vreme je da zatvorim radnju. I ovako više nikao neće dolaziti. Ljudi mi više i ne donose satove na opravku, slute moj skori odlazak. Nema više satova da kucaju iz zidova. Smrila se soba.

Nataša je bila čudna devojka, i više nisam znao šta je, u stvari, ona — a što je izmišljena Nataša. Jedino na ovom satu stalo je vreme. 10 i 15! Tada je nestala u velikom sivom kamionu, mašući nam. A toga dana sam htio nešto reći.

Šta li će sagraditi na ovom mestu? Bulevar mi ide, u susret. Ovde ove sobe i časovnika prelaziće autobusi i pešaci. A na obroncima i ivičnjaku, dodirujuće park. Natašin park. To je ostalo od nje. I od mene.